

Nagykörös, december.

(A Magyar Nemzet kiküldött tudósítójától.) Permetező ködben szalad az autobusz Nagykörös utcáin. Utasai vidáman üdvözik egymást, esupa ismerős. Mindnyájan valamilyen kapcsolatban állnak a bábjiátság művészetével. Itt jöttek össze Nagykörösön, az ország minden tájáról, s ha gondolatlan hamar feltérképezzük őket, arra az eredményre jutunk, hogy *alig akad járás vagy tanya, ahol ma már ne volna kultusza a bábjátéknak.* A bábjiátság szakemberei azért jöttek össze ezen a hívős decemberi vasárnapon, hogy megnézzék a nagykörös mintabábcsoport országos bemutatóját: az *árnyszínházat*, az érdekes kísérletet, mely a népi játéknak új forrását tárja fel.

A kultúrház előtt nehéz csoportokat emelnek le az autobuszról. Ezek egyike rejti a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár *árnyjáték-színházának* kelleit. *Tiszai* Andor együttese már több ízben szórakoztatta harsos politikai *»árnyalt«* csaszustáival Budapest dolgozóit. Most a Népművészeti Intézet meghívására ők is eljöttek, hogy előadják műsorukat. Látható izgalommal várják a körösiek bemutatóját, az országos összejövetel viláját, hogy segítségére legyenek a problémák tisztázásában, az *árnyjáték műfaji törvényeinek megfogalmazásában* és abban a közös szándékban, hogy az *árnyszínházat* minél tökéletesebb művészi és technikai felkészültséggel indíthassák útnak a nép legszélesebb rétegei felé.

*

A nagykörös kultúrház színpadán kisméretű vászon áll. Fehér felületén gyermekkorunk legkedvesebb alakja tűnik fel: az okos, leleményes Csizmás Kandúr, aki csúfreszavos eszejárásával gazdáját, a kismimizzett molnárlégnyt a szerencse útjára vezeti. Artisztikus figurák árnyképei mozognak, suhannak a vásznon, poétikus díszletek ringatnak a mese hangulatá-

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Dutka Mária

Szerző:

Új műfaj Magyarországon: az árnyjáték

A nagykörös mintabábcsoport Csizmás Kandúr előadása

Forrás:

*Magyar Nemzet
Budapest 1957. XII/29*

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy:

791.5

He

Idő:

1957

Személy:

Helyszám:

Budapest nyomda NV., Közp. v. árosháza -- 1896/90

ba s miközben a mikrofonhang a Csizmás Kandúr kalandjairól beszél, a játék hatása alatt a felnőtt is gyermeknek érzi magát. Tapsra verődnek a tenyerek, mikor ügyes mozgással fúrge nyulacska szaladnak át a színen és derüsen kacagnak a nézők, amikor a mese végén a Csizmás Kandúr gazdája lakodalmán vígan kocintgat a királlyal. A taps, az elismerés nemesak a produkciónak szól, hanem elsősorban a nagykörös mintabábcsoport lelkes munkájának dicsérete. Mert valóban dicséret illeti a fiatal kezdeményezőket, akik a Népművészeti Intézet támogatásával egy eddig nálunk teljesen új műfajt — a keleti népek évezredes, nagy becsben tartott árnyszínházat — akarják átültetni, a művészet, a művelődés és a nevelés szolgálatába állítani.

Sólyom István, a mintacsoport szakmai vezetője, *Kállai* Gizi, egy nagykörös papírjáték dolgozója, *Tóth* Irén óvodai alkalmazott, *Matisz* Etel tanítóképzős s a csoport többi tagjai képzett, »őreg« bábosok már. Nagy szeretettel és élvezettel készültek úttörő kísérletük bemutatójára. Nem riadtak vissza a nehézségektől, attól a széleskörű munkától, melyet a szövegek, az eredeti mese kibővítése, a technikai megoldások jelentettek. Ezekben a fiatalokban magas hőfokon lobbant lángra a kultúrforradalom szikrája. Túlnőttek a műkedvelés határán, alkotó munkát végez-

elhanyagolni az árnyjátékban rejlő képzőerő fejlesztésére alkalmas eszközöt.

Tiszai Andor hangtűzőzé, hogy az árnyjáték sok lárkirozási lehetőségét is ki kell használni. Az íron, színesen, iparművészen kívül fontos, hogy a *karikatúrát is* munkálkodjanak a műfaj kialakításán.

F. Kovács Kálmán felvetette azt a kérdést, van-e egyáltalán létezősége az árnyjátéknak, tud-e olyan esztétikai örömet, művészi élményt nyújtani, amit más művészet nem tud felkelteni. A nagykörösiek és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár produceri elő meggyőzők a kétértelműséget, hogy van a népköltészetnek, a népmesének olyan sajátos mondanivalója, amit sem film, sem illusztrációval, sem pedig egyéb művészi eszközökkel nem lehet teljes mértékben kifejezni. Míg Veres Sándor mondta, az árnykép létezősége éppen olyan kérdés, mintha arról vitákoznánk, szükség van-e furulyára akkor, amikor nagy zenekarok vannak.

Számtalan lényegbevágó feltevést követően Kovács Vera, a Népművészeti Intézet babosztályának vezetője zárta le a vitát és kijelentette, hogy a jövő évben kísérleti csoportok foglalkozni az árnyjáték művészi formálásával.

*

A nagykörös kultúrházal szemben fekvő kis ligetben áll Arany János emlékszóba. Talpazatán több faragva ül az Arany-versben megörökített öreg juhász. A szobor méltóan néz a kultúrházra, ahol talán éppen az öreg juhász déd- és ükunokái, lelkes fiatalok igazi ifjakhoz illő kezdeményező lendülettel foglalkoznak, hogy a jövőre, amennyi a magyar művészetnek és népművelésnek széles távlatokat ígér.

Dutka Mária

nek, csekély részesei a tömegkultúra fejlődésének.

*

Amit felgyűl a villany, megindul a vita. Természetes, hogy a nagykörösiek első kísérletének bemutatója nem nyújthatott fölkeltést. De éppen az úttörő próbálkozás boldogulásai tették oly termékenyvé és eredményessé az előadást követő megbeszélést. Sok érdekes, alapvető művészi és technikai probléma került felszínre, s részben a megoldás felé vezető helyes útra. Veres Sándor költő példátul örömmel állapította meg, hogy az *árnykép-mozgató egyaránt alkalmas művészi mozdulatok kifejezésére és napi, aktuális témák agitativ hatású közlésére.* A műfaj két szélső lehetőségét nyújt, az egyik az életképek mozdulatlan vetítése, a másik a jával vajong példáján, a mozgatható ültetű árnyfigurák játéka. A technikai kérdések között felmerült, hogy kellene olyan megoldást találni, mely kiküszöbölje a figurák fordulását, mivel az árny egységisége természetesen nem tűri a látvány, ha a fordulással a figura élet tája a néző.

A bábjáték a lehetetlenség művészetek — idézte Obracsovot — az egyik felszólaló s tovább írta: ez a gondolatot, megállapította, hogy ez a féltel határozottan áll az árnyjátékra. *Muharai* Elemér rámutatott arra, hogy a magyar népköltészet és népmese szinte kimeríthetetlen kincsanyagja csaknem *Kállai* János *árnyszínház* után. Jobb lett volna az előadás, ha a mesemondó a nép mesélő hangján szólalt volna meg és a figurák is a népmese izes nyelvében beszéltek volna. Az árnyjáték egy-egy jelzéssel, apró mozdulattal tag lehetőségeket nyújt a képzőlet megmozgatására. Ha a művészetnek nevelő hatását szem elől tartjuk, semmire sem szabad